

LUU-TAI PEHMYTKUDOSNÄYTTEEN HISTOLOGINEN TUTKIMUS, LAAJA LEIKKAUSPREPARAATTI Bo-PAD-4, 6145

- Tiedustelut:** Tekniset ohjeet: Patologian laboratorio, näytteiden vastaanotto puh. 044-7113482.
- Yhteyshenkilöt:** Patologian erikoislääkäri, apulaisylilääkäri Reijo Sironen (puh. 044-7113479, reijo.sironen@kuh.fi) ja klinikakäylilääkäri Vesa Kärjä (puh. 044-7113471, vesa.karja@kuh.fi)
- Indikaatio:** Luu- tai pehmytkudoksen laajat leikkauspreparaatit, joihin liittyy muutoksen poistomarginaalien ja levinneisyyden määrittäminen sekä hoitovasteen arviointi.
- Lähete:** Sähköinen lähete (Weblab/ Multilab, OHJE-2013-02859)
- Lähetetiedoista tulee ilmetä näytteenottoindikaatio keskeisine kliinisine ja radiologisine tietoineen, sekä hoidot ja leikkauksen aikaiset havainnot, jotka saattaisivat vaikuttaa patologian tulkintaan. Aina on ilmoitettava mahdollisimman tarkasti, mitä näytteeksi on lähetetty. Jos kudospaleesta on otettu/otetaan paloja esim. tutkimuskäyttöön, tutkimuksen nimi on mainittava läheteessä. Lähetetietojen tulee täsmätä lähetettävien näytepurkkien tietoihin. Esitetietoihin tulee merkitä myös tieto näytteen mahdollisesta tartuntavaarallisuudesta (esim. hepatiitti, HIV, tuberkuloosi, prionitauti).
- Näyteastia:** Tuorenäyte: styroksilevy tai muoviastia, jossa näyte on kosteisiin keittosuolakääreisiin käärittynä. Formaliinifiksoidut näytteet: formalinia sisältävä tiiviskantinen näyteastia (Tarra: Kudosnäyte, 10% formaliiini). Formaliinin tilavuuden on oltava kymmenkertainen näytepalaan verrattuna. Näyteastioita voi noutaa patologian laboratorion näytteiden vastaanotosta.
- Näyte:** Patologinen, edustava alue. Olennaiset, tutkittavaksi halutut kohdat, resektiopinnat ja muut tunnistamiskohdat on merkittävä selvästi jo leikkaussalissa. Poistettu kudos upotetaan fiksaatioon mahdollisimman nopeasti, ellei se saavu tuorenäytteenä patologian laboratorion näytteiden vastaanottoon (virka-aika ma-pe klo 8-15). Kookkaat (> 5 cm) läpimittaiset luuleesiöt tulisi sahata keskiosasta halki jo leikkaussalissa optimaalisen fiksaation mahdollistamiseksi. Näyteastiaan on merkittävä potilaan henkilötiedot ja niiden on täsmättävä läheteeseen.
- Näytteen säilytys ja kuljetus:** Tuorenäytteet toimitetaan välittömästi patologian laboratorion näytteiden vastaanottoon (virka-aika ma-pe klo 8-15). Formaliinifiksoidut näytteet säilytetään ja toimitetaan patologian laboratorion näytteiden vastaanottoon huoneenlämpötilassa.
- Menetelmä:** Patologian erikoislääkäri tai vastuuhenkilön valtuuttama erikoistuva lääkäri tutkii näytteen makroskooppisesti ja valitsee edustavat kudosalueet tutkittavaksi. Näytteestä valmistetaan parafiinileikkeet. Luukudosta dekalsifoidaan (3-10 vrk) ennen prosessointia. Kudosten leikkeiden värjäysvalikoimaan kuuluu perusvärjäys (hematoksyliini-eosiini) ja erikoisvärjäyksiä että erikoistutkimuksia (immunohistokemia, genetiikka) patologian harkinnan mukaan, tapauskohtaisesti. Värjätyt leikkeet tutkitaan mikroskooppilla. Menetelmä on akkreditoitu (FINAS, T343, SFS-EN ISO 15189:2013).
- Tulkinta:** Patologian erikoislääkäri tai vastuuhenkilön valtuuttama erikoistuva lääkäri antaa mikroskooppitutkimuksen perusteella lausunnon, johon kuuluu patologisanatomisen diagnoosi (PAD). Tulkinnaissa otetaan kantaa mm. näytteen mahdollisiin histologisiin muutoksiin, muutosten pahanlaatuisuuteen, levinneisyysasteeseen ja marginaaleihin. Myös läheteessä esitettyihin spesifeihin kysymyksenasetteluihin vastataan.

- Virhelähteet:** Isojen kudokspaleiden fiksaatio on haastavaa. Nekroosit vaikeuttavat tulkintaa. Luun dekalsifikaatiomenetelmä voi heikentää morfologiaa, immunohistokemiallisten värjäysten käyttöä tai lisätä epäluotettavuutta erityisesti huonon fiksaation yhteydessä.
- Tekstiheys:** ma-pe
- Tulos valmiina:** Tuloksen valmistumiseen vaikuttaa myös erikoistutkimuksien käytön tarve. Valmistumisaika vaihtelee suuresti näytteen kovuuden, koon ja vaaditun dekalsifikaatio ajan mukaan. Pieneksi leikatut luunäytteet prosessoituvat noin kahden viikon kuluessa näytteen saapumisesta.
- Laatija, pvä:** Reijo Sironen, Satu Remes, 21.8.2020
- Hyväksyjä, pvä:** Vesa Kärjä, 24.8.2020
- Päivitetty, pvä:** Vesa Kärjä, Satu Remes, 21.7.2022

Akkreditoituun pätevyysalueeseen sisältyvä toiminta on nähtävissä verkkosivuilta:
www.finas.fi - Akkreditoitujen toimijain - T343.